

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

4235-139/21
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. ~~18381~~ датум ~~07.11.2021.~~

На основу члана 138. став 1. Устава Републике Србије¹ и члана 31. став 2. Закона о Заштитнику грађана² у поступку контроле законитости и правилности рада Министарства одбране, по притужби Војног синдиката Србије, Заштитник грађана

УТВРЂУЈЕ

Министарство одбране, Генералштаб Војске Србије начинио је пропуст у раду који се огледа у томе што је:

- Наређењем начелника ГШ Војске Србије, И бр. 33-642 од 10. 5. 2021. године и актом Управе за логистику (Ј-4) ГШ Војске Србије, И бр. 33-645 од 10. 5. 2021. године, наређена обавезна имунизација против „COVID-19“ професионалних припадника Војске Србије који нису вакцинисани и израђена регулатива за њено спровођење;
- Организовао спровођење обавезне вакцинације професионалних припадника Војске Србије у складу са наведеним актима.

Овакво поступање Министарства одбране, Генералштаб Војске Србије је имало за последицу вишеструку повреду принципа добре управе који се огледају у повреди права на поштовање закона, будући да је организовањем обавезне имунизације професионалних припадника Војске Србије на наведени начин поступљено противно обавезујућим нормама Закона о заштити становништва од заразних болести³ којима је регулисано које категорије становништва и под којим условима се могу обавезно вакцинисати, и повреди права на неповредивост физичког и психичког интегритета припадника Војске Србије који су обавезани да приме вакцину без обзира на то да ли пристају на такву меру здравствене заштите.

На основу утврђених пропуста у раду, Заштитник грађана упућује Министарству одбране следеће:

ПРЕПОРУКЕ

Министарство одбране ће поништити Наређење начелника ГШ Војске Србије, И бр. 33-642 од 10. 5. 2021. године и акт Управе за логистику (Ј-4) ГШ Војске Србије, И бр. 33-645 од 10. 5. 2021. године и престати са спровођењем свих активности, у случају да се и даље спроводе, које се односе на обавезну имунизацију професионалних припадника Војске Србије.

¹ „Сл. гласник РС“ бр. 98/06

² „Сл. гласник РС“ бр. 79/05 и 54/07

³ „Сл. гласник РС“ бр. 15/2016, 68/2020 и 136/2020

Министарство одбране ће убудуће, уколико буде сматрало да је потребно спровести имунизацију професионалних припадника Војске Србије од заразних болести, спроводити поступак вакцинације у складу са одредбама чл. 32-33. Закона о заштити становништва од заразних болести, односно тако што ће се имунизација наредити актом министра, у складу са препорукама Светске здравствене организације, на предлог Завода за јавно здравље и уз сагласност Комисије за заштиту становништва од заразних болести.

Министарство одбране обавестиће Заштитника грађана, у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке, о предузетим мерама и поступању по њој, уз достављање релевантне документације и других доказа на основу којих се са сигурношћу може утврдити да је по препоруци Заштитника грађана поступљено.

Разлози:

Заштитник грађана је примио 17. 5. 2021. године притужбу Војног синдиката Србије. Увидом у притужбу и сагледавањем приложене документације установљено је да је притужба поднета због незадовољства притужиоца поступањем Министарства одбране због тога што је тренутно у току „присилна вакцинација Војске Србије коју по наређењу начелника Генералштаба Војске Србије спроводe све целине Војске Србије“. Уз притужбу, Заштитнику грађана достављене су копије наређења о обавезној вакцинацији које су донеле поједине организационе јединице Војске Србије након 10. 5. 2021. године.

Наиме, из навода притужбе и приложене документације произилази да су, у вези са наведеним наређењем начелника Генералштаба Војске Србије, команде КоВ, РВ и ПВО, КЗО и друге сачиниле писана наређења којима се наређује обавезна вакцинација припадника Војске Србије, а у којима се лицима која се не подвргну вакцинацији указује да ће дисциплински одговарати, да ће им бити отказан радни однос, односно да ће бити онемогућени да напредују. Истакнуто је да је чланом 25. Устава Републике Србије физички и психички интегритет неповредив, као и да је забрањено да се над било ким без његовог слободно датог пристанка могу вршити медицински или научни огледи. Наведено је да су Војска Републике Србије и њене старешине послове из своје надлежности дужни да врше на односу Устава, потврђених међународних уговора и закона, што у погледу начина на који је организована обавезна вакцинација припадника Војске Србије није случај.

Оцењујући наводе из притужбе као и приложену документацију, те чињеницу да је у конкретном случају реч о примени републичких закона, других прописа и општих аката, односно повреди принципа добре управе, Заштитник грађана је актом дел. бр. 13125 од 18. 5. 2021. године покренуо поступак контроле законитости и правилности рада Министарства одбране. Истим актом затражено је изјашњење о свим чињеницама и околностима значајним за доношење става о оправданости притужбе.

Министарство одбране је одговорило Заштитнику грађана актом И Број 1728-8 од 15. 6. 2021. године, наводећи да су место и улога Војске Србије дефинисани највишим правним актима Републике Србије, односно чланом 139. Устава Републике Србије и члановима 2. и 12. Закона о Војсци Србије⁴. Наглашено је да је чланом 17. став 1 тачка 13) Закона о Војсци Србије прописано да председник Републике доноси Правило Службе Војске Србије и друга правила којима се уређују унутрашњи ред и односи у вршењу војне службе. Тачком 188. истог правила прописано је да војна лица подлежу имунизацији против одређених заразних болести и да се вакцинисање обавља у радно време, што се регулише наредбом надлежног старешине.

⁴ „Сл. гласник РС“ бр. 116/2007, 88/2009, 101/2010 - др. закон, 10/2015, 88/2015 - одлука УС, 36/2018 и 94/2019

Објашњено је да је, узимајући напред наведено у обзир, начелник Генералштаба Војске Србије наређењем И бр. 33-642 од 10. 5. 2021. године регулисао да се у периоду 17. 5. до 6. 6. 2021. године у водовима и одељењима за здравствену заштиту јединица Војске Србије спроведе имунизација професионалних припадника који нису вакцинисани против „COVID-19“, као и чланова њихових породица (који желе да се вакцинишу). Наглашено је да је тиме начелник Генералштаба Војске Србије регулисао имунизацију професионалних припадника Војске Србије у циљу очувања њиховог здравља, како би тиме омогућио одржавање потребног нивоа оперативних и функционалних способности, а ради остваривања уставне улоге Војске Србије.

Указано је да је имунизација професионалних припадника Војске Србије реализована у водовима и одељењима за здравствену заштиту јединица Војске Србије, вакцином Vero Cell – произвођач НР Кина, у складу са регулативом Управе за војно здравство МО и стручно-методолошким упутством Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ за спровођење ванредне препоручене имунизације против „COVID-19“ у Републици Србији. Наведено је да су приликом вакцинације припадници Војске Србије попуњавали образац сагласности за спровођење препоручене имунизације, исти својеручно потписивали и приступали лекарском прегледу. Истакнуто је да, на свим нивоима командовања у Војсци Србије, према невакцинисаним припадницима Војске Србије нису предузимане и неће бити предузете дисциплинске или било које друге мере одговорности.

Чланом 139. Устава Републике Србије прописано је да Војска Србије брани земљу од оружаног угрожавања споља и извршава друге мисије и задатке, у складу са Уставом, законом и принципима међународног права који регулишу употребу силе.

Чланом 2. став 1 Закона о Војсци Србије прописује да је Војска Србије организована оружана снага која брани земљу од оружаног угрожавања споља и извршава друге мисије и задатке, у складу са Уставом, законом и принципима међународног права који регулишу употребу силе.

Сходно члану 12. Закона о Војсци Србије, Војска Србије врши надлежности на основу Устава, закона, других прописа и општих аката и међународних уговора и споразума које је закључила, односно којима је приступила Република Србија, у складу са Стратегијом одбране, Доктрином Војске Србије и принципима међународног права који регулишу употребу силе. Војска Србије је идеолошки, интересно и страначки неутрална. Унутрашњи односи у Војсци Србије се заснивају на начелима субординације и једностарешинства.

Чланом 2. Закона о потврђивању Конвенције о заштити људских права и достојанства људског бића у погледу примене биологије и медицине⁵ (Конвенције о људским правима и биомедицини) предвиђено је да интереси и добробит људског бића имају предност над самим интересом друштва или науке.

Чланом 5. Конвенције о заштити људских права и достојанства људског бића у погледу примене биологије и медицине прописано је да се захват који се односи на здравље може извршити само након што је лице на које се захват односи о њему информисано и дало слободан пристанак на њега.

Закон о правима пацијената⁶ у члану 15. прописује да се без пристанка пацијента не сме, по правилу, над њим предузети никаква медицинска мера. Медицинска мера противно вољи пацијента, односно законског заступника детета, односно пацијента лишеног пословне способности, може се предузети само у изузетним случајевима, који су утврђени законом и који су у складу са лекарском етиком.

⁵ "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 12/2010

⁶ „Сл. гласник РС“ бр. 45/2013 и 25/2019 - др. закон

Сходно члану 32. став 2. Закона о заштити становништва од заразних болести обавезна имунизација је имунизација лица одређеног узраста, као и других лица одређених законом, коју лице које треба да се имунизује, као ни родитељ, односно старатељ не може да одбије, осим у случају постојања медицинске привремене или трајне контраиндикације коју утврђује доктор медицине одговарајуће специјалности или стручни тим за контраиндикације.

Према члану 32. став 3. Закона о заштити становништва од заразних болести, Имунизација је обавезна за: 1) лица одређеног узраста против туберкулозе, дифтерије, тетануса, великог кашља, дечије парализе, малих богиња, рубеле, заушака, вирусног хепатитиса Б, обољења изазваних хемофилусом инфлуенце типа Б; и обољења изазваних стрептококом пнеумоније; 2) лица изложена одређеним заразним болестима: хепатитису Б, хепатитису А, трбушном тифусу, беснилу и тетанусу; 3) лица у посебном ризику од болести: хепатитиса Б, грипа, менингококне болести, обољења изазваних стрептококом пнеумоније и хемофилусом инфлуенце Б, варичеле, инфекције изазване респираторним синцицијалним вирусом; 4) лица запослена у здравственим установама против одређених заразних болести; 5) путнике у међународном саобраћају против жуте грознице и других заразних болести по захтеву земље у коју се путује.

Чланом 33. Закона о заштити становништва од заразних болести прописано је да се, у случају појаве епидемије заразне болести утврђене у члану 32. став 3. овог закона или друге заразне болести, може одредити и препоручена или обавезна ванредна имунизација против те заразне болести за сва лица, односно за одређене категорије лица, ако се утврди опасност од преношења те заразне болести, као и у случају уношења у земљу одређене заразне болести, у складу са плановима за одстрањивање и одржавање статуса искорењивања одређених заразних болести. Оваква обавезна, односно препоручена ванредна имунизација наређује се актом министра, у складу са препорукама СЗО, на предлог Завода за јавно здравље уз сагласност Комисије за заштиту становништва од заразних болести.

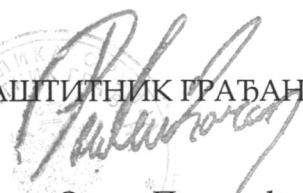
На основу спроведеног поступка контроле рада Министарства одбране, утврђено је да начелник ГШ Војске Србије актом И бр. 33-642 од 10. 5. 2021. године наредио имунизацију против „COVID-19“ професионалних припадника Војске Србије који нису вакцинисани и чланова породица професионалних припадника (који желе да се вакцинишу) коју је било потребно извршити расположивом врстом вакцине, у периоду од 17. 5. до 6. 5. 2021. године. Овим наређењем задужена је Управа за логистику (Ј-4) ГШ ВС да изради нову регулативу за имунизацију припадника Војске Србије. Истог дана, предметна регулатива донета је актом Управе за логистику (Ј-4) И бр. 33-645. Из садржине наведених аката, као и копија аката који су уз притужбу достављени Заштитнику грађана, произилази да је наређена имунизација за професионалне припаднике Војске Србије била обавезујућа.

Након тога, имунизација професионалних припадника Војске Србије реализована је у водовима и одељењима за здравствену заштиту јединица Војске Србије, вакцином Vero Cell – произвођач НР Кина, на напред наведени начин.

Министарство одбране начинило је пропуст у раду јер није могло обавезујућу вакцинацију професионалних припадника Војске Србије да организује на описани начин, односно на основу наређења начелника ГШ Војске Србије и регулативе коју је донела Управа за логистику. Министарство одбране је навело да је тачком 188. Правила службе Војске Србије прописано да војна лица подлежу имунизацији против одређених заразних болести, али Правило службе Војске Србије је подзаконски општи акт, којим се не могу дерогирати одредбе Закона о заштити становништва од заразних болести којима је таксативно набројано за које категорије становништва је прописана обавезна имунизација (професионални припадници Војске Србије нису предвиђени као једна од категорија) и које не остављају могућност да се та листа прошири

актима мање правне снаге. Закон, међутим, у члану 33. оставља могућност да се у случају да се испуне одређени предуслови (појаве епидемије заразне болести утврђене у члану 32. став 3. овог закона или друге заразне болести, утврђивање опасности од преношења те заразне болести), у законом прописаној процедури (акт надлежног министра, усклађеност са препорукама СЗО, предлог Завода за јавно здравље, сагласност Комисије за заштиту становништва од заразних болести) спроведе обавезна имунизација против те заразне болести за сва лица или за само одређене категорије лица. Стога законски постоји могућност да се спроведе обавезна имунизација професионалних припадника Војске Србије, али само уз испуњење предуслова и у поступку прописаном законом, а не на начин како је то организовао Генералштаб Војске Србије.

На основу свих утврђених чињеница и околности, Заштитник грађана је на бази чињеница којима је располагао из притужбе Војног синдиката Србије утврдио пропуст у правилности и законитости рада Министарства одбране и, сагласно члану 31. став 2. Закона о Заштитнику грађана, упутио наведеном органу управе препоруке ради отклањања уочених недостатака у раду, као и у циљу унапређења рада органа управе и спречавања сличних пропуста у будућности.

ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

мр Зоран Пашалић

Доставити:

- подносиоцу притужбе,
- Министарству одбране
- у списе предмета